

موش و لربه

« سیچان و پیشک »

1

قیمت ۳ تومن

اسکن شد

قصہ

سیچان ویشیک

اثر

سید عظیم شیروانی

چاپا حاضر لایان

عبدالکریم منظوری خامنه

۱۳۵۸

باغیشلايان و مهربان آلاھون آدینا

داستانین باشلا نغیجی

نقل ائله ییم گل سنه بیر داستان
فارسی ایله نظم ائله ییب باستان
تورکی ایله من اونی تحریر ائدیم
کۆنلووی شاد ائت سنه تقریر ائدیم
بیرجه قولاق وئر بئله دعوا یه سن
ائیله نظر شورش و غوغا یه سن
بیل کی، نه سلطان، نه خان جنگگیر
بیر بیشیک ایله سیچانین جنگگیر

بیشیگون تعریفی

بیرجه بیشیک واریدی کرمانده
صولتی یۆخ ببرد، اصلانده
گۆزله ری سارویدی نئجه کهریا
یئلگه سی شیر و ئوزی بیر ارده

گەردنى آغ ، بۆيىنى مثال قوتان
 بىر نەفسە سىرچەنى يۈز مېن توتان
 دىرناغى عزرائىلە چىنگال ايدى
 بىغلارنى بىر بورغويا تىمال ايدى
 اغزى يىتكە ، قوپىرغى مىل ايلان
 افى كىمى خىم ايلە آدم چالان
 تولكى كىمى باشدان آياق حىلەكار
 سانكى توكىندەن تۆكۈلۈر زەرمار
 سىنە سى قاقم كىمى چوخ آغ ايدى
 قوش قىزح كىمى قاشى تاغ ايدى
 دىشلەرنى نىن ھىر بىرى بىر نىشتىر
 خىجر فولاد كىمى تىز تىز
 قارنى يىتكە طبل كىمى پىر صدا
 خطە كىرماندا نىجە كىلخدا
 ائودە گلەن لەرلە ياتاردى مدام
 گوندوز آغلارلا يىتەردى طعام
 ياي دا يوك اوستى اونا يايلاق ايدى
 كىسى لەر آلتى اونا قىشلاق ايدى
 بىر بو صفت گىرەكى ، صفا ئىلەدەم
 صفىنى نظم ايلە سىنە سۆيلەدەم

گيردى شرابخا نىيە بىر گون پيشيك
 تاكى ، سىچان توتماغا چكدى كئشيك
 پوسقو ايچون گيردى كوپون دالينا
 چكدى آلين بيغيـنا ، ساققالينا
 قورد كيمي ياتدى مارقا ئىلەدى
 ھەر طرفە باخدى سوراق ئىلەدى
 اولدى قزادەن بو قزىيە عيان
 چىخدى كوپون اوستونە تا بىرسيچان
 سالدى باشين خمرەدەن ايجدى شراب
 مستاؤلويان ائتدى عتاب و خطاب
 سؤيلەدى كيم ، ھانى او ملعون پيغيك
 چكدى سىچان توتماغا دايىم كئشيك
 بىرجە نؤلايدى گلە ميدانىما
 تاكى ، دوشئيدى گۆزى جۇلانىما
 گرز گرانيىلە اُزئيدىم باشين
 تا آخيدا قانلى گۆزىندەن باشين
 جىڭ گونى رستم ئستان منم
 قوتايىلە سام نريمان منم
 پور پىشنگا ئىلەكى ، جىڭا ئىلەرەم
 عرەۋ جىڭى اونا تىڭا ئىلەرەم

شستيمه تاب ائيله مه ز افراسياب
 كيمدى پيشيك كى ، اولايته حساب
 هر نه كى ، هزيان دانيشيردى سيچان
 جمله سيني بيلدى پيشيك بيگمان
 تيز ائله دى شست ايله دندانينى
 سيجرايويان توتدى گريبانينى
 قايناغينا ووردى او بداختىرى
 حنجرينه قويدى اونون خنجرى
 آغلادى ، يالواردى او دمده سيچان
 عرض ائله دى كاي شه ملك جهان
 هر نه دئديم عفو ائله كى ، مست ايديم
 بير بوخ ايدى آغزىما گلدى يئديم
 شاه جهانسان سنه من نوكرم ،
 بنده خوارم ، سنه خدمت گرم
 بيرده گورونسه بو صفت بير ادا
 عذر بوخومدور ، منه ائيله جزا
 رسم ايدو كيم ائيله سه بير قول خطا
 عفو خطاسين ائدهر آخىر آغا
 دئدى پيشيك : - وئرمه منيم داليم
 چونكى بلد سن منيم احواليم

چنگالیمه ایندی گرفتار سن ،
 تاکی ، ائدیر سن بئله رفتار سن
 رحم ائله بیب گر قویام آلدن سن
 سن گئدوین دالدا سؤیهر سن منی
 اؤندا دئیهرلر هامی احمق منه
 عقل وئریب ، فهم وئریب حق منه
 دوشموش آله سن کیمی زیباشکار
 بخت کؤمک اؤلدی منه آشکار
 کبک نه دیر ، یانه دی جیران آتی ؟
 یوخدو سیچان تک اؤلارین لذتی
 ایندی سن ائیلییه ره پاره من
 دفعووو ساز ائیله میشم چاره من
 اؤل سیچانا چفگیتنی ووردی بیشیک
 ائیلهدی اندامینی دهلیک دئشیک

بیسیگون حیله گرلیک توبهسی

چونکی سیچانی یئدی اؤل حیله گر
 توبه ایچون مسجده ائتدی گذر
 عابد اؤلوب آلدی آله دستماز
 تا ائیلیه خالقه رازو نیاز .

آلدى آلە سېحە* مد دانەنى

توتدى رە عابد فرزانەنى

سۆيلىدى: - اى خالق ارض و سما

چۆغدو گناھىم ، اۆنى عفوانت منا
قان ائەبىب قابووا گلدىم نخل

عفوانلە تقصيرىمنى سن اى جليل

توبەلەر اۆلسون سەنى اى کردگار

قىلما منى روز جزا شرمسار

بىر سىچان ئولدورموشام اى پادشاه

ايستەيىرەم توبە* غىر گناھ

فيض امينين منە اۆلسون كۆمك

پايلا يارام من ايكى باتمان چۆرەك

گرچە آجىمدان چىخا جانىم منىم

عرشە چىخا آھ و فغانىم منىم

توبەلەر اۆلسون يىتمەرەم من سىچان

عمر ائلەرەم خستە جىگر باغرى قان

ھەم بو صفت توبە ائىدىب آغلادى

لالە كىمى سىنە سىنى داغلادى

شغلى اۆنون نالە و فرياد ايدى

تولكى كىمى حىلەدە اوستا دايدى

سیجانلارین ایشدهن خبر توتمالاری

گوردی بو کیفیتی تا بیر سیجان
اۆلدی سیجان فوجینه مژده رسان
سؤیله دی کی ، مژده لهر اۆلسون سیزه
بخت اۆلوب شکر کی ، یاور بیزه
ایندی پیشیک تازه سلمان اۆلوب
ائیلهدییی ظلمه بشیمان اۆلوب
غسل ائله ییب تازه ، آلیب دستماز
عابد اۆلوب خالقہ ائیلهر نیاز
عهد ائله ییب توتما یا هرگز سیجان
گرچه آجیندان وئره دلخسته جان
مسجده محرابه گتیرمیش پناه
ائیلهدییی ظلمه اۆلوب عنر خواه
گوندوز اؤرچ ، گتجه عبادت قیلیر
خالقه صدق ائله اطاعت قیلیر
سبحه صدقانه گؤتورمیش آله
مسجده اؤرادی سالیب غلغلہ
راه عبادتده دی چابک قدم
یئتمه ز اؤتون گردینه شیخ حرم .

سیچانلارین پیشیگه هدیه آپارمالاری

چونکی سیچانلار بو سۆزی ائتدی گوش
گئتدی فرح دهن هامیدان عقل و هوش
سؤیله دیلر براؤنا انعام ائدهک
تحفه لایق اؤنا اکرام ائدهک
یئددی سیچان ائیله دیلر انتخاب
هر بیرى بیر خسرو مالک رقاب
هر بیرى بیر طایفه کدخدا
هر بیرى بیر کشتی ایچون ناخدا
هر بیرى باشه آلوب بیر طبق
گون کیمی هریانه سالیردی شفق
پیشکش و تحفه ألوان لهر
تازه فطیر ، یاغلو اولان نانلر
برّه بُریان و بنیر و کباب
فیرنی و دۆلما و جگر هم شراب ،
مثل غلامان در باشاه
مدح کنان نکتہ سرا ، عنر خواہ
مسجدہ گلدى هامیسی چکدی صف
گۆردی بونى عابد صاحب شرف

ائيله ديلەر جمله سلام و ثنا
 سؤيله ديلەر عجزايله اى پارسا
 گرچه بولار طرفه بضاعت ده ييل
 پيشكش لايق حضرت ده ييل
 سن كرم لطف ايله ائيله قبول
 رد ائله مه بيزلهرى خاطر ملول
 چونكى پيشيك گوردى بو كيفيتى
 ناز و نعيمى ، او گوزهل نعمتى ،
 سؤيله دى ، كاي بخت قارا موشلەر
 اى غم دنيايه اولان توشلەر ،
 گوشه طاعتى مقاميم منيم
 كنج قناعتى مقاميم منيم
 صورت حاليمى او ، خالق بيلير
 هر گنجه گويدهن منه روزى گلير
 يوخدو سيزين نان ووزا حاجتيم
 حق ئوزى آماده ائديب قستيم
 چوخ گنجلهر قالميشايديم آج من
 صبحه كيمى لقمهيه محتاج من
 صبر ائله ديم آجليفا ، آخير خدا
 قيلدى منه رزق فراوان عطا

كنج عبادت نه گۆزەل جاى ايميش
 ترك جهان دولت دنياى ايميش
 اول كى ، گۆره روزى حق لذتين ،
 نئيله يير آخىراۋە سىچانين اتين
 سىز گئدين آسوده اولون صبح وشام
 گوشت سىچان ، گربەيه اولموش حرام
 سىز داخى انبارلەرى سۆكمەيىن
 ساليم اولون روزى غمين چكەيىن
 من تك اندين طاعت حقە قىام
 گۆندەرى خالق سىزە گۆيدەن طعام
 ايندى گلين جملە ئوپون آل لەرىم
 اى چمن نازدە سونبول لەرىم
 چون بو نصيحت لەرى گوش ائتدیلەر ،
 خوفە دوشوب جوش و خروش ائتدیلەر
 بيد كيمى جملەسى لرزان اولوب
 هر بيرى بير صورت بيچان اولوب
 گلدىلەر ئوپسونلەر اونون نستينى
 آچدى سىچانلارا ، پيشيك شستينى
 بئش سىچاننى ائيلەدى ظاليم شكار
 ظلم و جفا اولدى يئنە آشكار

ھەر آلىنە ايكي سىچان مېتلا

بىر سىچاننى آغزىنا آلدى حالا
ايكي سىچان قاچدى قوتاردى باشىن
سئل كىمى جارى ائله يىب گۆز ياشىن

پېشىگون حىلە سىندەن سىچانلار

خېر توتما لارى

موشلەرە اولدى عىيان ماجرا
ائىلە دىلەر تعزىە بزمىن بنا
بئش سىچانين آغلادىلار حالينە

نۆحە ائدىب صورت احوالينە
جامە گىيوب جملەسى قطران كىمى

ظاھر ائدىب گۆز ياشى طوفان كىمى
ھەر بىرى تۆپراق سۆۋرۈپ باشىنا

آغلادى ھەر بىر باجى قارداشىنا
آچدى آغىز، اوڭشادى ھەر بىر آنا

" ۋاي غرىبىم " دىيۇپ ائتدى نوا

" ۋاي وئره ن جانينى چنگالده

حالى اولان چۇخ يامان احواليدە "

" كندو دئشەن ۋاي دلاور سىچان

بوغدا يئىنەن ، ۋاي ھنرور سىچان "

سۆيلىدىلەر : جمع اولون اي موشلەر
 گىتدى داخى طاقت ايله هوشلەر
 ظلمين عيان ائتدى بو ظاليم بيزه
 حالى يامان ائتدى بو ظاليم بيزه
 خله کرمانه ائدهك ارتحال
 سرور موشانه ائدهك عرض حال
 سۆيلىيهك اي سرور گردون سرير
 ظلمين عيان ائتدى بيزه بو شرير
 بو بيشيگون ظلمينه يۆخ تابيميز
 اولدى تلف بير نئچه احبابيميز
 ظلم و جفاسينى عيان ائيله يوب
 مسجد آرا بير نئچه قان ائيله يوب
 باشينا عمامه قويور عابدم
 ترك جهان ائيله ميشم زاهدم
 بيز ده ايناندوق اونون اطوارينه
 توبىسينه ، وردينه ، اذكارينه
 گىتديك اونلار تحفه الوان ايله
 نعمت عظمى فراوان ايله
 مسجد آرا بير نئچه قان ائيله دى
 ظلمينى ظاهر، نه نهان ائيله دى

سبحه صد دانه سی بیردام ایملش
منهیی یوخ ، خارج اسلام ایملش
حیله ایملش جمله نامازی اوئون
خنده ایملش راز و نیازی اوئون

سیجانلارین پادشاهلار شکایتی

ناله کنان دوشدی یولا موشرلر
صیحه زنان جمله او مندهوشرلر
قطع منازل ائله یوب باقنان
طی مراحل ائله یوب خون چکان
گوردیله کرماندا سیجان شاهینی
طوق ائله یوب عجز ایله درگاهینی
ائیلهدیلر عرض کی ، ای پادشاه
شاه جهان سروری عالم پناه
داد الیندهن پیشیگون ، دادداد
گورمه میشیک بیز بو صفت بدنهاد
وار بیزیم تولکده بیربد پیشیک
دوشمه زاله بیر بئله مُرتد پیشیک
گاه یهود ، گاه مسلمان اولور
گاه دؤنوب عابد دوران اولور

بوندان اَزەل كى ، نە مسلمان ايدى
 بىر سىچانا قانع دوران ايدى
 ايندى بو ايلدەن كى ، مسلمان اۆلوب
 رغبتى چۆخ حرصى فراوان اۆلوب
 ايندى توتور بىر نەفسە بئش سىچان
 گۆرمىشىدىك بىز بئلە محنتهاچان؟
 قابو وا گلدىك بىزە امداد قىل
 غملى اۆلان كۆنلومىزى شاد قىل
 ائىلە بىزى چىنگ پىشىك دەن خلاص
 چاكر مضىك سەنە ، بىر عبد خاص
 درگە اجلالە گتىردىك پناه ،
 ائىلە علاج ، اى شەي انجام سپاه

شاھون جوابى

سرور موشان ائىشىدىب بو سۆزى
 تىند قىزاردى آجىغىندان گۆزى
 سۆيلىدى : سىز صبر ائلەيىن بىر زمان
 من ائىدەرەم جمع سپاه گران
 جمع ائىدەرەم لشگر جرارىمى
 طىل و علم ، باور و سردارىمى

بىر نىچە گۈن سىز مەنە مېھمان اولۇن
 طەم چىش نەمەت الۋان اولۇن
 آش و پىلۋودان گۆتۈرون كام لەر
 عىش قىلۇن ، نوشا ئىلىيون جام لەر
 برە* بىريان و شراب و كىباب
 نقل و مزە ، فرنى و دۇلما ، قطاب
 اولارا لىكن يىمەك ايدى حرام
 نالە ائدەرلەردى فغان صبح و شام .
 درد ايله بىر ھفتە فغان ائتىدىلەر
 گۆزلەرىنى اشك فغان ائتىدىلەر
 اوخودولار فاتحە اموات اوچون
 نىچە قازان آسدىلا خىرات اوچون
 قويدى اولار خونچا يا حلوالەرى
 بايلا ماغا جۇز و منقّالەرى .
 گلىدىلە قىبراۋستونە افغان ايله
 باشى آچىق ديدە* گىريان ايله
 آغلايدىلار ، بىر نىچە گۈن درد ايله
 اوخىدايدىلار ، مردەلەرى فردا يىلە .

سىچان شاھى نىن قوشون توپلا ماسى

شاھ سىچان حەم ئالەدى لىشكەرە
زەر ایلە سو وئردى ھامى خىجەرە
وئردى سىچان شاھى اۆ گون بویروغى
نیزەلەرى گوش و قىلىچ قویروغى
توپ و تىفەنگا ایلە اۆ فوج دلیر
جەنگ گونى ھەر بیری ، بىر نرە شیر
جەملە پىشىك جەنگىنە اۆلدى روان
صیحه كنان ، نەرە زنان خونچەكان
اۆچ یوز اۆتوز مین ھامىسى موشايدى
شاھ سىچان رەند قەدح نوشايدى
شاھ دئدى : - تازە جوانلار گرەك ،
اۆل پىشىگە ائلچى ازەل گۆندەرەك
زىرك و كاملە ، سەفەدان اۆلا ،
ائلچى گرەك ، اعقل دوران اۆلا
وارايدى بىر عاقل و زىرك وزىر
فەھم و فراستە قوی بى نطایر
قۇیدى گۆز اوستە آلینى اۆل سىچان
سۆیلەدى :- اى سرور ملك جەھان

امرووه بیر بندهء فرمان منم
 وادی عشقونده وئرهن جان منم
 دورج دهان آج بیزه گفتار ائله
 اول لب شیرینی شکر بار ائله
 هر نه ایسه حکمون، آیا سرفراز
 من یئتیریم اول پیشیگه بی نیاز
 شاه وزیره دئدی :- ای بی نظیر
 سهل ده ییلدیر بئله امر خطیر
 گئت پیشیگه فاش ائله بیغامیمی
 ائيله بیان جمله سرانجامیمی
 لشگریمین کثرتینی وئر خبر
 جمله زره پوشدور، آلدی تبر
 عازم اولوب جنگه نئچه پهلوان
 آلدی هامی خنجر و گرز گران
 یاخشیی اولدور کی، گله خدمته
 تا کی، اطاعت انده بو دولته
 یوخسا اوننی هرده خوار ائیلهرم
 چشمینه دنیا لاری تار ائیلهرم
 ائيله مهسه بندیمی هرگاه قبول
 جنگیمه گل سین منیم اول بوالفزون

وزىرون ائلچىلىيى

سۆزلەرىنى شاھون ئاشىتجەك وزىر

دوشدى يولا گىتمەگە اۆل بى نظير

سبقتا ئىدىب بادىبايه دوان

راھ بىسابان ايلە اۆلدى روان .

طى مراحىل ائلەيبىب زود زود

خطە كىرمانە چو ائتتى ورود

گۆردى اۆتختا سىتە پىشيك شاھىنى

بارگە وخىلىنى ، خرگاھىنى

قاصد بىدل شەي ائتتى سجد

مدح و ثنا ائىلەدى وصف و نرود

عرض ائىلەدى ، كاي شەي گردون اساس

گۆرمىيە سن نەردە ھىرگىز ھىراس

شاھ سىچانندان سىنە بىر قاصدم

سانماكى من شوكتىوہ حاسدم .

شاھ دىيىركى ، گەسن خدمتە

اۆلمايىسان ياغى بىزىم دولتە

شاھ اۆلان كىدە عدالت گرەك

حال رەيت دە رفاھت گرەك .

قورد قۇيۇنلا گرەك ائتسون چىرا
لايق شائىن دەيىل بو ماجىرا
كىم ، نىچە بىر موشى ھلاك ائتمىسەن
سەنەمىزى ئىردايلە چاك ائتمىسەن
ائىلەمەن گىرىچى اطاعت بىزە
ائىلەبەرىك زىجر و سياست سىزە
راضى دەيىل سەن چو بو سوداىە سەن
حاضىر اۋل ايتىدى داخى دىعواىە سەن
لەگىر جىرار گىلىر اوستوۋە
فرقە ، خونخوار گىلىر اوستوۋە
اۋلما سۆزۈمدەن كىرمت ائت ، بىدماغ
يۇخىدو رسولون ابىشى "إِلَى الْبَلَاغِ"

بېشىك شاھى نىن جوايى

گۈلگى ، دىدى قاسدە كىم ، اۋل فلان
بۇخ يىئوبىن ، باطل ائىدىبىر گمان
كىمدى سىجان شاھى ، اۋاغزى دوشوك
مىن سىجانا بىدى بىزىم بىر بېشىك
كىمدى سىجان تا ، چىخا ميدانىما
تاب ائلىيە چىگ بىرانىما ؟

گئت دڭگيله ن جنگينه آماده ام
 سانمايا کيم عاجز و افتاده ام •
 گر چيخا جان پيکر عريانده ن
 چيخمارام البتّه بو کرمانده ن
 توپدی يئري ، اولدی او قاصد روان
 ائتدی پيشيك جمع سپاه گران
پيشيگون قوشون توپلا ماسی

يازدی خراسانه کی ، گلین سپاه
 عربده جو ، صف شکن و رزمخواه
 گلدی قوشون جوشن و خفتان ايله
 گرز گران ، خنجر بران ايله
 دوشدی يولا لشکر جرّارلار
 صف داغيدان فرقه * خونخوارلار
 ايکی قوشون ساز اولويان چکدی صف
 زُهره چاليب چنگ ، فلک ووردی دف
 ايکی قوشون اولدی او گون روبرو
 خصم فکن ، قلب شکن ، کينه جو
 ايکی طرفده ن اوجاليب بانگ کوس
 هر ايکی شاه ، تختينه ائتدی جلو

سالدى سىچان عرمەيە بىر پەلوان
 اۆلدى رجز خوان اۆشیرین زبان
 سۆیلەدى کیم قارىمىدىن منم
 بوغدا يېئەن ، داغیدان انبان منم
 نىچە چوواللارى من ائتدیم دىشیک
 کیمدى منە تاي اۆلا ایت و پىشیک
 کشتى نوح اوزرەکی ، دیو لعین
 چکدی دۆغوز دالینە ناگاه اَلین
 آقیربان خوک من اۆلدوم عیان
 کشتى نوحه ائله دیم چوخ زبان
 کیمدى بو مىداندا منە تاي اۆلا
 هانسى لعین دیر اوزومە لای اۆلا ؟
 فوج پىشیک دە وار ایدی بىر جوان
 آدى اۆنون سارى پىشیک خۇش زبان
 گۆردى سىچانین بو قدر لافىنى
 گلدى دۆلاندى اۆنون اطرافىنى
 قارقوآتى ، قامچىسى بىر تیرە تار
 تاختا قىلىنچ اَلدە ولى آبدار
 سۆیلەدى : - اى دۆنقوزا اولاد اۆلان
 هرزه دانیشما ، بو اَدادەن اوتان

كشتى نوح اوزره كى، اۆلدون عيان
 سن گمىنى دىشىدىن اندىردىن زيان
 چىكدى آلين شيره چو نوح اۆل زمان
 آسقىربان شيره، من اۆلدوم عيان
 سن دۆغوزون بىر نونا منسوب سن
 بوخ يىئەن اۆغلى، ئوزى معيوب سن
 بىل چاتارام شيره نجابت دە من
 مېتىرەم زور وشجاعت دە من
 حملە، اۆل دە سىچانى اۆ پاك
 تىغ چالوب، ائىلەدى خوار و هلاك
 گلىدى مېارز طلب ائتتى يىئە
 سۆيلىدى كى، كىمدى برابر مە؟
 تا ائەبىم قانىنا غلطان اۆنى
 خاكە قىلىم دەرە يىكان اۆنى
اۆردولا رىن قارشىلا شماسى

گۆردى اۆتون زورىن اۆ قۇم ضعيف،
 بىلدى يىكايك دە دەبىلەر حريف
 ائىلەبىلەر اۆنلارا بىردەن هجوم
 اۆلدولا مخلوط جەول و ظلوم

قۆيىدى قىلىنچ بىر- بىرىنە اۆل سېاھ
 گرد قوپوب، تىرە اۆلوب روى ماھ
 باش تۆكولوب خاكة چو برگ خزان
 هر طرفه سو كيمن قانلار روان
 بىر- بىرىنە آتديلا تىر و خدنگ
 قان تۆكولوب خاكة اۆلوب لالەرتنگ
 بشته عيان اۆلدى اۆگون كشتهدن
 بخت بد و طالع برگشتهدن
 سېندى، اۆگون قاجدى سىچان لشگري
 يارەلەنيب اكثري دوردى گئري
 چونكى گئجه اۆلدى، هامى ائتدى خواب
 صبح طلوع ائتدى يئنه آفتاب
 ايكي قوشون اۆلدى مېيا يئنه
 شعله چكيپ آتش دعوا يئنه
 بىر-بىرىنە دەيدى يمين و يسار
 ميمنه و مىسره ده گىرونار،
 اۆخ آتيليپ هر طرفه قىچ ها قىچ
 مرد ايله نامرده قىليچ با قىليچ
 ووردى بيشوك قلب سېاھه، ئوزين
 لشگر موشون اۆچيخارتدى گۆزين

شاه سیجان ائیلەدی فریادلەر
 یعنی جوانلار، ائدین امدادلەر
 غیرت و همت گونیدور، موشلەر
 عهد و مروت گونیدور، موشلەر
 بو پیشیگون آتینی بیر پئی لهیین
 خاکه ییخون عمروتی طی ائیلەیین
 چکدی قیلینج غیرت ائدیب بیر سیجان
 یئتدی پیشیک شاهینه اول پهلوان
 چالدى قیلینج شاهون آتین پئی لهدی
 یاغلی سیجان طرفه هنر ائیلەدی
 شه ییخیلیب، قاشدی پیشیک لهر هامی
 اولدی سیچانلارین او گون بایرامی
 باغلا دیلار قوللارینی تنگ او نون
 ائیلە دیلەر قتلینه آهنگ او نون
 عرشه چیخوب صوت دف و کرناى،
 ائتدیلهر اوررای، هارای، آى هارای
 اولدی پیشیک شاهى بیزه دستگیر
 شیر زیانی ائلەدیک بیز اسیر.

سېچان شاھى نىن پېشىگى اعدام ائتدیرمەسى

تختە چىخوب قىرمىزى دۆن پادشاھ
گنبد افلاکە اوجالتدى كىلاھ
گلدی قاباغە قۇلى باغلو پېشىك
كۆنلى سىنىق سىنەسى داغلو پېشىك
ائتدى اۆناشاھ عتاب و خطاب
سۆيلەدى كای مفسد و عالم خراب
نئیلەمىغايدى سەنە اۆل موشلەر
بختى قارا فوج سىيە پوشلەر ؟
اۆنلارى ، ظالیم ، ائلەدون سەن ھلاک
نرە قدر سەندە مگر یۆخدو باك .
بیلە زایدین ظالیم اۆلان خوار اۆلور
کیفر اعمالە گرفتار اۆلور
بىردە ییل ایدى ستم ماسلف
ھەم بو قدر لىگى ائتدون تلف ؟
ھیلە اوچون گاه قىلىرسان ناماز
گاه آلیرسان ألیوہ سىتماز
زاھداؤلوب سېحە آلیرسان أله
تا قوراسان موشلەر اوچون تله

گاه قۇيۇرسان باشووا افسرى
 گاه چكىرسن بيزه بولشگرى
 باعث اولورسان بوقدر قانه سن
 عاصى اولورسان نيهه سيجانه سن
 چكهمه عالمده سنى داره من
 عاصى اولوم قاسر قهاره من •
 ائيله ييم اول گونه سياست سنا
 تاكى ، سيجانلار دئيهلەر مرجبا
 حكم ائلهدى ، دار آغاجى قوردولار
 بۆيىنى نى ظاليم بيشيگون بوردولار
 سالدى بۇغازينه سيجانلار طناب
 وحشت ائديب قىلدى بيشيك اضطراب
 اولدى او ائناده بير آتلى عيان
 قىلدى توقع كى ، ايا حكران
 ائيله ميشم نهرده خدمت سته
 گل بونى ئولسدورمه باغيلا منه
 بيرده اگر ائتمه بيشيك بير گناه
 ئولدور او نى اى شه عالم پناه
 شاه دئدى : - ظالمه رحم ائيلمهك
 ئويلهدى كى ، ظلم ايشه ائتمهك كؤمك

قوردا ترحم اگر ائتسه چۇبان
 ظلم قويونلارە ائديب بىگمان •
 گر بيشيگە رحم ائلسە بير نفر
 ظلم سيچانلارا ائديب مختصر
 چونكى هريره بيشيگون آدى دير
 زشت اولان ياد اونون يادى دير
 كيم كى ، هريره اولاء ، كذاب اولور
 گرچى ، ئوزى زنده ، اصحاب اولور
 " قيباً و حُباً " سۆزىنى گتت اوخى
 ريننه دير ، اوندا اشاره چوخى
 آنلا حديثون داخى معنا سىنى
 حضرت بيغمبيرين ايماسىنى •
 يعنى كى ، چوخ گلمه منيم يانما
 وثرمه خلل مجلس اعوانىما
 شاه سيچان ، ائتمه دى اوندا ن قبول
 گتتدى او كس ، خسته و زار و ملول
 سؤيله دى جالاده كى ، چك ناره سن
 قالما تفكرده دل آواره سن •
 دار ده آندا ميتى سىز اوخلايين
 بير گنجەن احوال ووزى يوخلايين

باشووزا نه گتيريب بو پيشيك
 چكدى سىچان توتماغا دايم كئشيك
 هيچكسون اولمادى بير جراتى
 تا پيشيگه ائيلهيه بو ذلتى.
پيشيگون داردان قورتارماسى

چكدى قيلينج تا كى ، ئوزى پاشا
 تا ائلييه باشيى تئدهن جدا
 گوردى پيشيك موشلهرين شاهينى
 بيلدى اؤتون كينه دلخواهينى
 شير كيمى چؤكدى ديزى اوستينه
 وئردى تكان شتايله ئوز دستنه
 قيردى ايبي ، سىچرادى اؤر كيمى
 حملة ائديب موشه غضنفر كيمى
 چوخ سىچانى ائيلهدى طاليم هلاك
 اولدى سىچانلار هاميسى سينه چاك
 حملة ائديب رستم دستان كيمى
 غيظه گليب سام نريمان كيمى
 گوردى سىچان شاهى كى دولموش اساس
 جاني هلاك اولماغين ائتدى قياس

گرز گران آلدە يئتیشدی بیشیک
 گیرمه یه تاپمادی سیچان بیر دئشیک .
 گرز چالیب آزدی اونون باشینی
 تپدی یثره قومونسی قارداشینى ،
 قاجدی سیچانلار ، یثره اولدی نهان
 قالدی یثر او ستونده بیشیک حکمران
 کسدى سیچانلار یولونى باغلادی
 " مؤ مؤ " ائدیپ بیغلا رینى یاغلادی
 باعث او دور کى ، بیشیک اولدی عزیز
 خانیم اوئا حرمت ائدهر ، هم کنیز .
 نه اکینى واردی ، نه دکانى وار .
 هر گنجه گون حاضر اولان تانى وار
 آش و پلوو ، دولما یئیه هر گنجه
 سئرجه توتار ، هیفندهن آبارار جوجه .
 سئنده بیشیک اولسا ایدین " سیدا "
 چکمه ز ایدین روزى اوچون بیر بلا

حرمتلی اوخوجولار ، بو تئزلیقدآشاغیدا
کی ، آدی چکیلن کتابلار آنری دیلنــده
چا بدان چیخاجاق :

- ۱ - تاپماجالار (آنریایجان فولکلورلاریندان)
- ۲ - سیجان و بیشیک (منظوم)
- ۳ - کوراوغلی (منظوم)
- ۴ - آلدانمیش کواکب (نثر)
- ۵ - آنا اورهی ، داغ چیچهیی (نثر)
- ۶ - ایتہ آتارام ، یادا ساتمارام (نثر)